

Likovno-umetnostna vzgoja. Kaj sporoča odraslim, kaj (na)učí otroke, učence in mladino?

14 reči, ki jih morajo vedeti učitelji, ravnatelji in starši

Mag. Marjan Prevodnik
Zavod RS za šolstvo

Povzetek: Ločiti zrno od pleva je naloga vsakega kmetovalca. Da pa to ni le njegova naloga – kar pomensko gledano sicer je – temveč, da mora zrno ločevati od pleva tudi učitelj likovne oziroma katerekoli umetnostne vzgoje (le da z njim ustreznimi primeri), trdi tudi avtor. Učitelj mora vedeti, kaj je temeljno in kaj ni, kaj likovno-umetnostna vzgoja razvija in kaj ne oziroma, kaj je tisto najbolj žlahtno, kar pouk likovne umetnosti loči od pouka ostalih dejavnosti v vrtcu in predmetov v vzgojno-izobraževalnih zavodih vseh vrst, po vsej vertikali. Avtor je izbral nekaj osrednjih primerov iz zakladnice misli enega najeminentnejših likovnih pedagogov zadnjih 40 let v svetu, pokojnega dr. Elliota Eisnerja¹ iz Združenih držav Amerike, jih priredil in nadgradil ter jim dodal nekaj svojih. Vse zapisano lahko razredni in predmetni učitelji likovne umetnosti uporabljajo pri svojem delu in pri ozaveščanju strokovne in širše javnosti o pomenu tega predmeta. Zelo priporočamo! **Glavne besede:** Kaj (na)učí likovna umetnost?, razredni učitelj, vzgojno-izobraževalni zavodi po vsej vertikali. **Art Education. What does it communicate to adults, what does it (try to) teach children, pupils and adolescents? 14 Things Teachers, Principals and Parents Should Know. Abstract:** To separate the wheat from the chaff is the task of every farmer. The author claims that this is not only the farmer's task – which, strictly speaking, it is – but that the teacher of art education must also separate the wheat from the chaff (but in a different way). A teacher must know what is fundamental and what is not; what art education develops and what it does not, or what is the most precious thing that separates art lessons from other activities in kindergarten and from subjects in educational institutions of all kinds, along the entire vertical. The author has chosen a few core examples from the treasure trove of one of the most eminent art pedagogues of the last 40 years, the late Dr Elliot Eisner from the United States of America; he has adapted them, built on them, and added a few of his own ideas. All of the above can be used by classroom and subject teachers of art in their work and in raising the awareness of the expert and broader public on the importance of the subject. Highly recommended! **Key words:** What does art (try to) teach us?, classroom teacher, educational institutions along the entire vertical.

Likovno umetnostna vzgoja (na)luči:

1. otroke, mladino in odrasle presojanja (*učenka Veronika: »črte spodaj delujejo bolje kot zgoraj«*),
2. da imajo likovni problemi več kot samo eno rešitev in da je na eno vprašanje lahko več/veliko odgovorov, tako kot je to v resničnem življenju,
3. da pri reševanju kompleksnih problemov nameni ali produkti niso vedno določeni vnaprej, ampak se spreminjajo v procesu, glede na okoliščine (na primer svetlobne pri slikanju v naravi, ko se sence spreminjajo iz minute v minuto),
4. da imajo lahko majhne kakovostne ali količinske razlike velike učinke (majhna rdeča lisa na velikem ozadju zelenih odtenkov pritegne pozornost ...),
5. govorico likovnega jezika, ki je drugačna od govornice besed in številčk ter od drugih simbolnih izrazov (zvok, gib ...),
6. ocenjevati življenje, dogodke in predmete iz večih perspektiv, ne samo iz ene.

Likovno umetnostna vzgoja (v vzgojno-izobraževalnih ustanovah)

7. sporoča, da obstaja mnogo načinov, kako videti, spoznavati, občutiti in interpretirati svet,
8. približuje mladim likovno umetnost na različne načine: z likovno praktičnim delom, ob ogledovanju in doživljanju umetnin, s šolskimi dejavnostmi, usmerjenimi v potrebe bodočega šolanja ali poklica,
9. omogoča v običajnem videti/uzreti neobičajno; nas pripravi, »da znamo videti«, kar je koristno za vsa področja človekovega življenja.
10. opominja, da niti besede v svoji pisni in ustni obliki, niti številke, ne morejo »pokriti« vsega kar vemo, (ob)čutimo, razumemo ...; meje verbalnega jezika in govorica številčk še ne opredeljujejo meja našega razuma in čustev.
11. in umetnost nas lahko odpeljeta v svetove, v katerega logika nima vstopa, kar pa ne pomeni, da logike v umetnosti ni. Nasprotno!²,

12. nas uvaja v raznolike oblike mišljenja, vrednote, prepričanja in stališča, ki se razvijajo v procesih načrtnega opazovanja umetnin,
13. seznanja z misli likovnih in drugih modrecev³: *August Rodin, kipar: »Umetnost je prav gotovo samo stvar čustva. Toda če ne veste ničesar o volumnu, sorazmerjih in barvah ali če nimate spretnih rok, vam bo ohromelo najmočnejše čustvo.«*; *Albert Einstein: »Logika nas vodi od A do B. (Likovna) domišljija nas ponese kamorkoli želimo«*,⁴
14. sporoča učencem, mladini in staršem, v kaj verjamemo, da je v življenju pomembno in kaj cenimo. ■

Literatura

1. <http://www.arteducators.org/advocacy/10-lessons-the-arts-teach>
2. Eisner, E. (2002). The Arts and the Creation of Mind, In Chapter 4, What the Arts Teach and How It Shows. (pp. 70-92). Yale University Press. Available from NAEA Publications. NAEA grants reprint permission for this excerpt from Ten Lessons with proper acknowledgment of its source and NAEA. See more at: <http://www.arteducators.org/advocacy/10-lessons-the-arts-teach#sthash.JFmfHef0.dpuf>
3. School rules: the 10 elements of successful arts education. Privzeto, 20. 5. 2015. <http://www.theguardian.com/culture-professionals-network/culture-professionals-blog/2012/apr/30/michael-rosen-arts-education-principles>
4. Prevodnik, M. (2012). Od kod prihajamo? Kdo smo? Kaj nas zaznamuje? Kam gremo? V: *V Spominih sodelavcev s Parmove, Privoza in Poljanske*. Zavod RS za šolstvo. Zbornik ob XXVII. Strokovnem srečanju delavcev ZRSŠ v Ljubljani, str. 185-192.

Opombe

1. Dr. Elliot Eisner je umrl leta 2014. Bil je eden glavnih in briljantnih zagovornikov vključevanja umetnostne vzgoje v ameriške šole in širše. S svojimi publikacijami, članki in govori »v živo« je postal znan po vsem svetu. Žal ga v Sloveniji pozna le par likovno umetnostnih pedagogov iz Univerze, verjetno pa nihče od učiteljev, kar je po svoje več kot žalostno.
2. Citat neznanega umetnika ... po pripovedovanju Prof. Hansa Guggenheima na slavnostni večerji, na 2. Svetovnem vrhu za umetnostno vzgojo, Taipei, Taiwan, 7. Junij, 2008.
3. Paul Valery, francoski pesnik: »Velika razlika je med videti kako stvar brez svinčnika v roki in videti jo takrat, ko jo rišemo. /.../ Celo najbolj znan predmet postane čisto drugačen, ko ga skušamo narisati: opazimo, da ga nismo poznali, da nismo nikoli zares videli.«
4. Albert Einstein: »Logic will get you from A to B. Imagination will take you everywhere.«